ROK V

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 12

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 CZERWCA 1930 R.

FABRYKA CHORZOWSKA W R. 1929

Ogłoszone zostało drukiem sprawozdanie Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie, któremu poświęcamy nieco więcej miejsca, przedewszystkiem z uwagi na ciężką sytuację, w jakiej znalazła się wytwórczość nawozów sztucznych w drugiej połowie roku ubiegłego.

Panujący obecnie kryzys gospodarczy nie przybrał dla Chorzowa rozmiarów katastrofalnych, dzięki modernizacji urządzeń i dostosowania sposobu produkcji do wymagań chwili bieżącej. Uruchomiona w r. 1929 instalacja do syntezy amonjaku pozwoliła znacznie obniżyć koszty produkcji działów chemicznych, zwiększając przez to rentowność całej fabryki.

Produkcja r. 1919 wzrosła o przeszło 11% w stosunku do r. 1928; udało się też umieścić w roku ubiegłym większą niż kiedykolwiek ilość produktów chorzowskich na rynku krajowym mimo pogorszenia się sytuacji rolnictwa. Wykładnikiem złej konjunktury w rolnictwie dla Chorzowa był np. fakt, iż od 1 października do końca roku 1929 sprzedano azotniaku o 24.000 tonn mniej, niż w tym samym okresie roku poprzedniego.

Specjalnie ciekawe w sprawozdaniu chorzowskiem są liczby, wykresy i zestawienia, z których podajemy najistotniejsze dla oceny działalności Państwowej Fabryki Związków Azotowych.

Produkcja w przeliczeniu na azot związany (w tonnach) przedstawia się jak następuje:

Wyszczególnienie	1927	1928	1929
Azot związ. w azotniaku	31.180	33.590	35.610
„ „ w synt. amonjaku	—	—	2.090
Ogółem	31 180	33 590	37.700

Zewnętrznym przejawem usprawnienia technicznego produkcji chorzowskiej jest następująca okoliczność: średni koszt surowców i robocizny w ciągu 3-ch lat, od 1.I.1927 do 1.I-30 wzrósł o 34%, natomiast cena azotniaku utrzymała się na jednym poziomie w przeciągu lat 3-ch, a nawet ostatnio uległa 2%-owej zniżce.

Podział sprzedaży produkcji chorzowskiej między poszczególne dzielnice Polski wskazuje w dalszym ciągu wzrost konsumcji w b. zaborze rosyjskim.

Ogółem produkcja Chorzowa w przeciągu trzech lat wyniosła:

Wyszczególnienie	1927	1928	1929
	w tonnach		
Azotniaku	143.150	153.360	163 320
Saletry amonowej. . .	14.169	3.906	5.612
Nitrofosu	2.182	9.562	15,400
Saletry sodowej . . .	917	312	655
Wody amonjakalnej (NH_3)	7.888	3.511	3.272
Kwasu azotowego (NHO_3).	13 657	7 525	11.300
Tlenu	407.460 m³	544.654 m³	674.596 m³

Postępy techniczne produkcji wykazane być mogą w pewnym stopniu na tle zestawień zużycia prądu elektrycznego, które kształtowało się w następujący sposób:

Wyszczególnienie	1927	1928	1929
Całkowite zużycie prądu w kWh	455 milj.	480 milj.	519 milj.
Zużycie węgla na 1 kWh	1,18 kg.	1,06 kg.	0,98 kg.
Całkowita sprawność cieplna elektrowni .	12%	13,3%	14,9%

Bilans chorzowski na dzień 31 grudnia 1929 zamyka się sumą przeszło 174 miljonów złotych, zysk netto wynosi przeszło 11 miljonów złotych. Obrót ze sprzedaży produktów wyniósł w r. 1929 przeszło 63 miljony złotych, co w porównaniu z obrotem w r. 1925 (21 miljonów złotych) wskazuje również znakomity rozwój Chorzowa.

Omawiane sprawozdanie zasługuje na bliższe zapoznanie się z niem ze strony wszystkich, którzy interesują się bądź rozwojem naszej wytwórczości, bądź też oceną działalności fabryk państwowych na odcinku przemysłu chemicznego.

Z WILEŃSKIEJ IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ

Dn. 6 czerwca r. b. w Wileńskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej odbyło się zebranie porozumiewawcze producentów i nabywców w zakresie produktów chemicznych. Zebranie któremu przewodniczył p. Ruciński, Prezes Izby, zgromadziło poważną liczbę uczestników, głównie ze sfer kupieckich zajmujących się handlem chemikaljami. Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego wygłosił informacyjny referat, poczem rozwinęła się interesująca dyskusja, która doprowadziła do pewnych pozytywnych rezultatów.

Okazuje się, że nasze dzielnice kresowe jeszcze niezupełnie dobrze są uświadomione w wytwarzanych w kraju chemikaljach; urządzanie zebrań informacyjnych oraz rozsyłanie odpowiednich wykazów za pośrednictwem Izby Handlowej może przynieść wybitny pożytek.

Jako szczegół, ilustrujący miejscowe stosunki, można wskazać fakt że najskuteczniejszym sposobem zawiadamiania konsumentów kresowych o pewnych produktach jest umieszczanie metalowych reklam w sklepikach prowincjonalnych. Ogłaszanie w pismach jest podobno znacznie mniej skuteczne.

Zebranie wileńskie jest dalszem ogniwem w łańcuchu podobnych konferencyj, organizowanych z inicjatywy Związku Przemysłu Chemicznego na terenie Izb Przemysłowo-Handlowych. Poza ostatniem zebraniem, poprzednie odbyły się w Katowicach, we Lwowie, w Krakowie (dwukrotnie) i w Warszawie. Wszystkie one wykazały niewątpliwą skuteczność narad, zaś osiągnięte wyniki nawiązania bliższego kontaktu między producentami i konsumentami zdają się wskazywać na konieczność perjodycznego odbywania posiedzeń. Szczególnie doniosłe w chwili obecnej byłoby zwołanie wskazanych zebrań na terenie Izb prowincjonalnych, które nie podjęły jeszcze naszej inicjatywy, np. w Poznaniu, w Bydgoszczy i t. d.

WŚRÓD KSIĄŻEK

W ostatnich tygodniach ukazały się dwa cenne wydawnictwa informacyjne, z których każde polecić możemy, jako źródłowe i celowe opracowanie. Są to: „Rocznik informacyjny o spółkach akcyjnych w Polsce" — wydawnictwa rok drugi oraz „Księga adresowa Inż. A. Sroki"— wydanie XIII.

Oba informatory nie stanowią dla siebie konkurencji, lecz uzupełniają się wzajemnie. Pierwsze, wydane pod egidą Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów, obejmuje dokładny spis akcyjnych i najpoważniejszych nieakcyjnych przedsiębiorstw w Polsce, zawiera wiele pierwszorzędnych wiadomości, zwłaszcza w zakresie wysokości produkcji, kapitału zakładowego oraz bilansów. Jest informatorem nieocenionym w stosunkach handlowych, nadaje się znakomicie jako podstawa orjentowania kapitału zagranicznego w konstrukcji naszego życia gospodarczego. Umieszczony w trzech językach na początku książki artykuł prof. H. Gliwica o konjunkturze gospodarczej Polski w r. 1929 daje w zwięzłej formie dokładny pogląd na sytuację przemysłowo-handlową naszego kraju.

Książka Adresowa Przemysłu, Handlu i Finansów Inż. A. Sroki zawiera dokładny spis wszystkich rejestrowanych przemysłowych i bankowych, częściowo również handlowych przedsiębiorstw. Charakteryzuje się jasnym układem, celowo ułożonemi skorowidzami, przejrzystością rozplanowania materjału. Jest cennym informatorem przedewszystkiem w zakresie produkcji przemysłowej.

* * *

Ukazało się I Sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi za r. 1929. Sprawozdanie zawiera obfity materjał, dotyczący przedewszystkiem sytuacji gospodarczej przemysłu, położonego na terenie Izby łódzkiej. Z natury rzeczy najwięcej miejsca poświęcono przemysłowi włókienniczemu, zaś monografja dotycząca tej gałęzi wytwórczości jest opracowana w sposób bardzo interesujący. Przemysł chemiczny znalazł również należyty wyraz w omawianem sprawozdaniu; przedstawiona została dokładnie sytuacja w zakresie fabrykacji sztucznego jedwabiu, barwników syntetycznych oraz artykułów gumowych.

KRONIKA

Dn. 2 czerwca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem rozważano — między innemi — wniosek p. Dr. Władysława Sachsa w sprawie prowadzenia listy płatników, charakteryzujących się jaskrawym brakiem etyki kupieckiej; listy takie miałyby służyć wyłącznie w celach wewnętrzno-organizacyjnych, t. j. byłyby dostępne tylko członkom Związku. Bliższem opracowaniem sprawy zajmie się specjalna komisja w składzie wnioskodawcy oraz p. Inż. J. Podraszki i przedstawiciela Dyrekcji Związku.

Dnia 7 czerwca r. b. w lokalu Związku Przemysłu Chemicznego R. P. odbyło się zebranie Komisji Organizacyjnej Fundacji Solvayowskiej imienia Zygmunta Toeplitza. Komisja, w składzie p. Dyr. Z. Toeplitza, jako przewodniczącego i pp. Dyr. Kułakowskiego, Prof. Świętosławskiego, Dyr. Trepki, Dyr. Wiślickiego i Prof. Zawadzkiego, zaprojektowała następujący sposób zużycia sumy fundacyjnej, wynoszącej około 500.000 zł: całą sumę przeznacza się na instalacje laboratoryjne nowobudującego się gmachu technologji chemicznej Politechniki Warszawskiej. Do chwili wybudowania gmachu, a więc w okresie około 2—3 lat, odsetki od kapitału przeznaczone są na powiększenie zasadniczego kapitału, a reszta na stypendja dla che-

mików, ze szczególnem uwzględnieniem technologów. Stypendja przyznawane będą w pierwszej linji już ukończonym chemikom, którzy pragną w kraju lub zagranicą uzupełnić swe wykształcenie.

Podania o stypendja należy składać do Zakładów Solvay w Polsce (Warszawa, Czackiego 14) z dokładnem podaniem szczegółów.

W końcu maja i początku czerwca r. b. odbyły się w Warszawie rokowania z delegacją rumuńską o rewizję traktatu handlowego polsko-rumuńskiego. W zakresie przemysłu chemicznego wysunięto żądania zniżek celnych i kolejowych dla obuwia gumowego, produktów suchej destylacji węgla, bieli cynkowej, nawozów sztucznych, błękitów, terpentyny, materjałów wybuchowych, węgla drzewnego, margaryny, gliceryny i jedwabiu sztucznego. Postulaty przemysłu chemicznego w przeważającej części zostały zaakceptowane.

Dnia 21 maja i 6 czerwca r. b. odbyły się posiedzenia Komisji Scisłej, wyłonionej przez Komitet Taryfowy Państwowej Rady Kolejowej dla zbadania, jakie taryfy terminowe wygasają z dn. 30 września i 31 grudnia winny być sprolongowane. Postulaty przemysłu chemicznego zostały całkowicie przyjęte.

Min. Komunikacji przystępuje do opracowania nowego zeszytu Międzynarodowej taryfy kolejowej polsko-austrjackiej. Uprzejmie prosimy o nadsyłanie nam postulatów w sprawie włączenia produktów chemicznych do tej taryfy.

Pod naczelną redakcją Izb Przemysłowo-Handlowych w Warszawie i we Lwowie wychodzi wydawnictwo „Polski Przemysł i Handel", zawierające zestawienie i opis wszystkich poważnych placówek przemysłowych, handlowych i finansowych Rzeczypospolitej Polskiej. Sygnalizując narazie zakończenie prac przygotowawczych i przystąpienie do druku tego wydawnictwa, zastrzegamy sobie możność powrotu do jego oceny po ukazaniu się wydawnictwa.

Proszeni jesteśmy o podanie do wiadomości, że pod redakcją pp. Inż. J. Pfanhausera i Mag. Z. Philippa ukaże się wkrótce w wydawnictwie Mag. F. Heroda podręcznik „Chemikalja Techniczne". Do oceny wydawnictwa powrócimy z chwilą ukazania się książki.

Dn. 10 czerwca odbyło się posiedzenie Komitetu Eksploatacyjnego Państwowej Rady Kolejowej, na którem wybrana została komisja dla zbadania i zreformowania przepisów o umowach bocznicowych. Uprz jmie prosimy o nadsyłanie nam uwag w tej sprawie.

Dn. 11 czerwca odbyło się posiedzenie Komitetu Taryfowego Państwowej Rady Kolejowej, na którem, między innemi, zaakceptowany został wniosek Związku Przemysłu Chemicznego o obniżeniu kosztów przewozu węgla drzewnego.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W „Monitorze Polskim" Nr. 127 z dnia 3 czerwca r. b. ukazało się Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 15 marca 1930 r. o uznaniu niektórych substancyj i przetworów odurzających za wywołujące szkodliwe skutki dla zdrowia.

Rozporządzenie to wydane jest na podstawie ustawy z r. 1923 o substancjach i przetworach odurzających.

ECHA

* P. Bolesław Krzyżański, Dyrektor Sp. Akc. „Ludwik Spiess i Syn", honorowany konsul norweski w Warszawie, został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi za zasługi na polu propagandy polskiej wśród cudzoziemców.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	560	zł.
Alkohol metylowy techniczny	230	„
„ „ czysty 99%	330	„
* Amoniak skroplony za 1 kg NH_3	1,80	„
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,80	„
* „ granulowany za 1 kg % N_2	2,—	„
* Azotan amonu	103,60	„
Benzen handlow 90%	90,50	„
„ czysty	105	„
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20	„
Chlorek cynku (ług 50%)	55	„
Chlorek wapna bielący	40	„
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22	„
Chloroform czysty	900	„
„ „pro narcosi"	1.800	„
Fenol czysty	300	„
Formalina 30%	250	„
Fosfory rachowskie surowe	3,50—4	„
Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305	„
„ techniczna	175	„
Karbid	75—80	„
Karbolineum	45	„
Klej kostny	240	„
Klej skórny	400	„
Krezol	140	„
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110	zł.
Kwas mrówkowy 85%	241	„
„ siarkowy 60° Bé	7,74	„
„ solny bez arsenu	14	„
„ octowy techn. 30%	110	„
Mączka fosforytowa rachowska 16,5% P_2O_5	7,20—8,25	„
„ kostna odklejona 30% P_2O_5	17	„
Naftalen surowy prasowany	34,50	„
„ czysty w łuskach	68	„
Octan sodu	160	„
„ ołowiu	260	„
Oleina zwierzęca destylat	290	„
„ „ saponifikat	280	„
Oleum 20%	20,85	„
Pirydyna czysta za 1 kg.	12	„
Smoła preparowana	19,95	„
Siarczan amonu	43	„
* Siarczek sodu 60/62%	70	„
Soda amonjakalna	25	„
„ kaustyczna	60	„
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16	„
Stearyna	285	„
Superfosfat 16%	13,76—15,20	„
Toluen czysty	120	„
Żelatyna techn.	450	„

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10